

KOMPARATIVNA ANALIZA UTICAJA KULTURNOG KAPITALA NA UČENIČKO POSTIGNUĆE: SRBIJA, REGION I ZAPADNA EVROPA

Mladen Radulović
Dragana Gundogan

Kulturni kapital i postignuće

- Skup dispozicija potrebnih za apropriranje legitimne kulture, različita znanja (poput poznavanja elitne kulture ili formalnog jezika), vrednosti, stil...
- Jedan od vidova kapitala koji definišu društveni položaj pojedinca
- Ključan za razumevanje veze između društvenog položaja i obrazovnih praksi: škola vrednuje jedno kulturno nasledje
- Kritike Burdijeove teorije:
 - značajna isključivo za razumevanje francuskog društva i obrazovnog sistema
 - nije pogodna za razumevanje funkcionisanja društva u procesu transformacije

Društveni i obrazovni kontekst

- Društvo u procesu postsocijalističke transformacije
 - Rast društvenih nejednakosti
- Specifičnosti postsocijalističke transformacije (blokirana transformacija)
 - Konverzija kapitala od strane stare nomenklature
 - Kašnjenje u transformaciji (transformacija u šta?)
- Ambivalentnost obrazovnih politika po pitanju obrazovnih nejednakosti
 - Jendakost cilj strateških dokumenata
 - Dualno obrazovanje

Istraživačka pitanja:

- 1) Da li je stepen obrazovnih nejednakosti u Srbiji u stagnaciji, ili je on pod uticajem transformacije i dalje u porastu?
- 2) Da li su te nejednakosti u Srbiji dostigle nivo nejednakosti karakterističan za društva sa dugom kapitalističkom tradicijom
- 3) Da li se nivo nejednakosti u Srbiji razlikuje u odnosu na ostale zemlje i teritorije bivše Jugoslavije

Metodologija 1

1. TIMSS 2019 – SRBIJA

2. TIMSS 2015 – SRBIJA

3. TIMSS 2019 – „stari kapitalizmi“ (Nemačka i Francuska – **bez Engleske**)

4. TIMSS 2019 – zemlje i teritorije bivše Jugoslavije (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Kosovo, Severna Makedonija – **bez Slovenije**)

Metodologija 2

- Kulturni kapital: broj knjiga kod kuće, broj knjiga za decu kod kuće, obrazovanje oba roditelja
- Postignuće na testu iz matematika
- Postignuće na testu iz prirodnih nauka

Rezultati

Zemlja	Matematika			Prirodne nauke		
	R	R ²	Stadardna greška prognoze	R	R ²	Stadardna greška prognoze
Srbija (2019)	,507	,257	,846	,508	,258	,837
Srbija (2015)	,435	,189	,861	,435	,189	,861
“Stari kapitalizmi”	,494	,244	,872	,527	,278	,843
Ostatak Jugoslavije	,424	,180	,860	,443	,196	,914

Zaključci

- Srbija 2019. i Srbija 2015: Društvena transformacija ka manje pravičnom tipu društvene organizacije i dalje traje, ili je transformacija okončana, ali se njene posledice još uvek akumuliraju u sferi obrazovanja
- Srbija i region: Moguće je da se usled “kašnjenja” društvo Srbije transformiše u drugačijem smeru, tj. više u smeru perifernog kapitalizma.
- Srbija i Zapad: sličnost u nivou nejednakosti između Srbije i zapadnih zemalja - Srbija stigla na “odredište”? Ukoliko imamo na umu da su zemlje u regionu brže prolazile kroz transformaciju, a i dalje imaju manje obrazovne nejednakosti od Zapadne Evrope, čini da bi ovakva pretpostavka bila pogrešna. U tom smislu, ponovo se postavlja pitanje u kom pravcu idu društvene promene u Srbiji?

Implikacije

- Rast i visok nivo nejednakosti posledica dinamike i smera društvene transformacije, kao i nepostojanja obrazovnih politika koje bi za cilj imale umanjeње nejednakosti.
- Najdirektniji načini umanjeња nejednakosti: (1) odustajanje od transformacije u smeru perifernog kapitalizma i uspostavljanje drugačijeg društveno-ekonomskog sistema, kao i (2) radikalne promene obrazovnog sistema koje bi podrazumevale odustajanje od konzervativnih obrazovnih politika.
- Manje direktno: preispitivanje šta je legitimna kultura i suštinska decentralizacija obrazovnog sistema